

- Δράσεις
- Παρουσιάσεις
- Συνεντεύξεις
- Ειδήσεις
- Εκδηλώσεις
- Νέα λήμματα & τεκμήρια

Ειδήσεις Φιλοβίβλων

15 ΗΜΕΡΗ
ΕΚΔΟΣΗ

ΤΕΥΧΟΣ 5
16 Ιανουαρίου 2023

www.aboutlibraries.gr

Το Μονόφυλλο του Ρήγα Φεραίου, διακοσμημένο με προσωπογραφία του Μεγάλου Αλεξάνδρου, που βασίστηκε σε χαλκογραφία του Σάλομον Κλάνερ, Βιέννη 1797. Ελληνική Βιβλιοθήκη - Κοινοφελές Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης (πρώην Συλλογή Κ.Σπ. Σταίκου).

Μεγάλο μέρος της έρευνας που διεξάγει η ομάδα «Περί Βιβλιοθηκών» επικεντρώνεται στην καταγραφή των κοσμικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς. Τα λήμματα που συντάσσονται περιλαμβάνουν πληροφορίες για την ιστορία των βιβλιοθηκών, τις συλλογές τους, τους καταλόγους, τα βιβλιοθηκονομικά συστήματα και πολλά άλλα. Οι πληροφορίες αυτές βασίζονται σε ερευνητικά δεδομένα, επεξεργασμένα και τεκμηριωμένα, τα οποία συνοδεύονται από χρήσιμες βιβλιογραφικές αναφορές και πλούσιο εικαστικό υλικό.

Στο πλαίσιο αυτό, στο παρόν τεύχος σας παρουσιάζουμε τρία αντιπροσωπευτικά δείγματα κοσμικών βιβλιοθηκών: τη **Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη Χίου «Κοραΐς»**, την **Ωνάσειο Βιβλιοθήκη** και τη **Δημόσια Βιβλιοθήκη Μηλεών**.

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

ΚΗΠΟΣ ΦΙΛΟΒΙΒΛΩΝ

Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη Χίου «Κοραΐς»

Πορτρέτο του Αδαμάντιου Κοραΐ φιλοτεχνημένο από τον Λεόνε Κέκκι το 1978. Βρίσκεται στην αίθουσα Αργέντη, στη Δημόσια Βιβλιοθήκη της Χίου.

ΤΟ 1792 ΙΔΡΥΘΗΚΕ η Μεγάλη Σχολή της Χίου ύστερα από εισήγηση του ξακουστού δασκάλου της εποχής Αθανασίου Πάριου (1721–1813) και τις πρωτοβουλίες που ανέλαβαν ο Αδαμάντιος Κοραΐς και άλλοι Χιώτες αστοί. Αποστολή της Σχολής ήταν να αποτελέσει θύλακα της ελληνικής παιδείας στην τουρκοκρατούμενη Ελλάδα. Η συγκρότησή της προήλθε από τη συνένωση τριών μικρότερων Σχολών, που λειτουργούσαν στις συνοικίες της Απλωτεριάς, του Εγκρεμού και του Παλαιοκάστρου, και τη συστέγασή τους σε ένα κτίριο.

Παράλληλα με τη Σχολή αποφασίστηκε η δημιουργία βιβλιοθήκης, η οποία θα λειτουργούσε ως προσάρτημά της. Στη σύσταση και την οργάνωση της βιβλιοθήκης καίριος

Η αίθουσα του αναγνωστηρίου στη Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη Χίου «Κοραΐς».

ήταν ο ρόλος του Αδαμάντιου Κοραΐ, ο οποίος θεωρούσε την ύπαρξη βιβλίων στον σχολικό χώρο βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική διδασκαλία. «Ποίαν ωφέλειαν δύναται να σας προξενήσωσιν οι διδάσκαλοι, χωρίς βιβλιοθήκην;», έθετε το ρητορικό ερώτημα σε επιστολή του σχετικά με το θέμα, το 1803, για να απαντήσει ο ίδιος: «Διδάσκαλος χωρίς βιβλία είναι ράπτης χωρίς βελόνας, χωρίς ψαλίδια, χωρίς κλωστής».

Με στόχο τον εμπλουτισμό της νεοσύστατης βιβλιοθήκης, ο Κοραΐς απευθύνθηκε στον ντόπιο πληθυσμό, στα

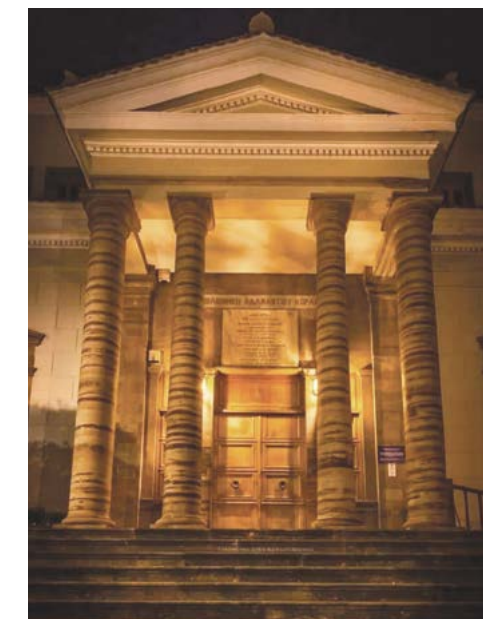

Η Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη «Κοραΐς» της Χίου γύρω στο 1900.

εκπαιδευτικά ιδρύματα και στις μονές του νησιού, ενώ στράφηκε και προς τους Έλληνες της Διασποράς καθώς και σε διάφορους φιλέλληνες. Επίσης, πρότεινε στη Δημογεροντία της Χίου να προχωρήσει στην αγορά 4.000 βασικών έργων και στην ετήσια δαπάνη 2.000 γροσίων για την αγορά νέων βιβλίων. Οι δημογέροντες συναίνεσαν στην πρόταση του Κοραΐ και του απέστειλαν 20.000 γρόσια για την άμεση αγορά των βιβλίων. Επιπλέον, αποφάσισαν να διαθέτουν 3.000 γρόσια ετησίως για την αγορά νεοεκδιδόμενων συγγραμμάτων.

Συνεργαζόμενος με τον φίλο του Αλέξανδρο Βασιλείου (1760–1818), λόγιο και έμπορο στη Βιέννη με καταγωγή από το Αργυρόκαστρο, ο Κοραΐς άρχισε να του στέλνει καταλόγους με τα προς αγορά βιβλία, αλλά και αντίτυπα βιβλίων που εξέδιδε ο ίδιος. Παράλληλα συνέχισε τις προσπάθειες να βρει δωρητές βιβλίων μεταξύ των Ελλήνων και των φιλελλήνων του εξωτερικού. Γι' αυτόν τον λόγο, συνέταξε και δημοσίευσε εγκύκλιο στα προλεγόμενα της έκδοσης *Βίοι Παράλληλοι* του Πλουτάρχου (1813), που απευθυνόταν στους «φιλέλληνες σοφούς της Ευρώπης», προκειμένου να αποστείλουν στη Βιβλιοθήκη ένα αντίτυπο των συγγραμμάτων τους, επισημαίνοντας τα οφέλη που θα είχε μια τέτοια κίνηση τόσο για την Ελλάδα όσο και για τους ίδιους.

Η θετική και μεγάλη ανταπόκριση των «σοφών της Ευρώπης» στην έκκληση του Κοραΐ είχε ως αποτέλεσμα τη ραγδαία αύξηση των βιβλίων της Βιβλιοθήκης, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη στέγασής της σε

Η είσοδος της Δημόσιας Κεντρικής Ιστορικής Βιβλιοθήκης «Κοραΐς» στη Χίο.

μεγαλύτερο χώρο. Ως εκ τούτου, το 1817 δημιουργήθηκε νέο κτίριο που θα φιλοξενούσε αποκλειστικά τη Βιβλιοθήκη, το κόστος του οποίου ανήλθε σε περίπου 100.000 γρόσια. Μέχρι και την έναρξη της Επανάστασης, η Βιβλιοθήκη συνέχισε να εμπλουτίζεται με νέες δωρεές, φτάνοντας να αριθμεί από 20.000 έως 30.000 τόμους, πράγμα που την κατέστησε τη μεγαλύτερη της Ανατολής. Σύμφωνα με τον Νεόφυτο Βάμβα, ο οποίος κατόπιν υποδείξεως του Κοραΐ είχε αναλάβει από το 1815 τη διεύθυνση της Σχολής, η συλλογή της Βιβλιοθήκης περιλάμβανε αξιόλογα συγγράμματα των αρχαίων Ελλήνων και των Πατέρων της Εκκλησίας, όπως και πολλά σύγχρονα επιστημονικά. Τα περισσότερα από τα βιβλία των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων προέρχονταν από εκδόσεις του Κοραΐ και από το Τυπογραφείο της Σχολής.

Όσον αφορά τις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης προς το κοινό, ήταν ανοικτή σε τακτικές ώρες για όλους τους πολίτες. Οι αναγνώστες εξυπηρετούνταν από τον βιβλιοθηκάριο και είχαν τη δυνατότητα να κρατούν σημειώσεις από τα συγγράμματα, όχι όμως και να δανειστούν βιβλία, καθώς η Βιβλιοθήκη ήταν δανειστική μόνο για τους δασκάλους. Ο αφανισμός της Βιβλιοθήκης το 1822, απόρροια της καταστροφής του νησιού από τους Τούρκους, έμελλε να κλείσει την πρώτη περίοδο λειτουργίας της με τον χειρότερο τρόπο, καθώς δεν διασώθηκε τίποτα από τις πλούσιες συλλογές της, που σύμφωνα με εκτιμήσεις, ξεπερνούσαν τους 20.000 τόμους.

Ωνάσειος Βιβλιοθήκη

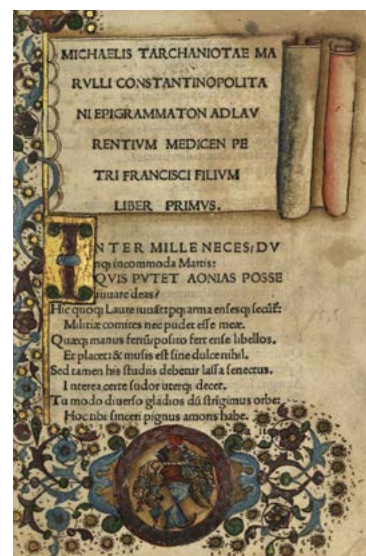
Η «Χάρτα» του Ρήγα Βελεστινλή (Βιέννη 1796–1977), ένα από τα σπουδαιότερα έργα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, όπως εκτίθεται στην Ωνάσειο Βιβλιοθήκη.

Αρχική σελίδα από την πρώτη έκδοση του «Μεγάλου Ετυμολογικού», Βενετία, Ζαχαρίας Καλλιέργης για τον Νικόλαο Βλαστό, 1499. Ελληνική Βιβλιοθήκη - Κοινωφελές Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης (πρώην Συλλογή Κ.Σπ. Σταίκου).

Η ΩΝΑΣΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ άρχισε να σχηματίζεται, έστω και ανεπίσημα, μετά τον θάνατο του μεγαλοεφοπλιστή και επιχειρηματία Αριστοτέλη Ωνάση το 1975, αποτελώντας μέρος του Κοινωφελούς Ιδρύματος «Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης», τη δημιουργία του οποίου είχε αποφασίσει ο Αριστοτέλης ένα χρόνο πριν. Βασικός στόχος του Ιδρύματος, το οποίο έφερε το όνομα του αδικοχαμένου σε αεροπορικό δυστύχημα γιου του Αλέξανδρου (1948–1973), ήταν η προβολή και η ανάπτυξη του ελληνικού πολιτισμού.

Τον πυρήνα της Βιβλιοθήκης Ωνάση συνιστούσαν 1.150 τίτλοι που χρονολογούνται από τον 16ο έως τον 20ο αιώνα και ήταν μέρος της προσωπικής συλλογής του Αριστοτέλη. Τα βιβλία αυτά βρισκόνταν αρχικά στο επιχειρηματικό γραφείο που διατηρούσε ο Έλληνας μεγιστάνας στο Μόντε Κάρλο και στη θαλαμηγό «Χριστίνα» και μετά τον θάνατό του μεταφέρθηκαν, μαζί με τα έπιπλα και διάφορα προσω-

Σελίδα από την έκδοση: Μιχαήλ Μάρουλλος Ταρχανιώτης, «Erigrammatum libri IV. Hymni», Φλωρεντία, Societas Colubris, 26 Νοεμβρίου 1497. Ελληνική Βιβλιοθήκη - Κοινωφελές Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης (πρώην Συλλογή Κ.Σπ. Σταίκου).

γραφείο του στο Μόντε Κάρλο, όπως και άλλα έργα τέχνης και αντικείμενα φιλοξενούνται σε ειδική αίθουσα, στον δεύτερο όροφο του νεοκλασικού κτιρίου της Λεωφόρου Αμαλίας 56, αφιερωμένη στον μεγάλο ευεργέτη.

Η ιστορία της Ωνασειού Βιβλιοθήκης παίρνει άλλη τροπή το 2010, όταν το Διοικητικό Συμβούλιο του Κοινωφελούς Ιδρύματος «Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης», επί προεδρίας Αντώνη Παπαδημητρίου, απέκτησε τη συλλογή βιβλίων του Κωνσταντίνου Σπ. Σταίκου, αρχιτέκτονα και ιστορικού του βιβλίου.

πικά του αντικείμενα, στην Αθήνα. Η συλλογή του Ωνάση περιλαμβάνει κυρίως λογοτεχνικά βιβλία, βιβλία περί τεχνών, αλλά και βιβλία ιστορικού, περιηγητικού και αρχαιολογικού περιεχομένου. Επιπλέον, στη συλλογή συγκαταλέγονται βιβλία οικονομικού και επιχειρηματικού ενδιαφέροντος γύρω από τη ναυτιλία, άτλαντες και εγκυκλοπαίδειες, που αποτελούσαν χρήσιμα εργαλεία δουλειάς. Τέλος, ανάμεσα στις εκδόσεις υπάρχουν δώρα από επιχειρηματίες και φίλους με αφιερωματικά σημειώματα προς τον Αριστοτέλη και την οικογένειά του. Σήμερα, τα βιβλία, τα έπιπλα, το

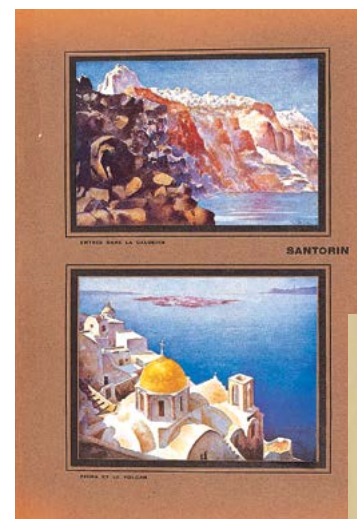

Μία από τις αίθουσες της Ωνασειού Βιβλιοθήκης.

Στην πορεία προστέθηκαν και άλλες συλλογές:

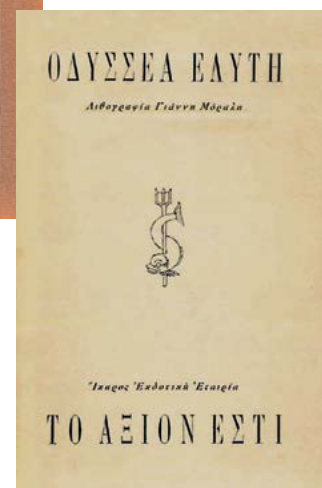
1. Η Ελληνική Βιβλιοθήκη αριθμεί περισσότερους από 3.000 τίτλους, από τον 15ο έως τον 19ο αιώνα, οι οποίοι κατατάσσονται σε πέντε ενότητες: Αναγέννηση/Ουμανισμός, Νεοελληνική Γραμματεία, Λειτουργικά βιβλία, Θεολογικά συγγράμματα, Νεοελληνικός Διαφωτισμός.

2. Η Περιηγητική Συλλογή περιλαμβάνει βιβλιολογικό υλικό που αποτυπώνει πτυχές του πολιτισμού, της οικονομίας, της θρησκείας των Ελλήνων και των υπόλοιπων λαών της Μεσογείου και της νοτιανατολικής Ευ-

Σελίδα από την έκδοση: Francesco Perilla, «Les îles de la Grèce», [Αθήνα: για Éditions Perilla, 1935]. Ωνάσειος Βιβλιοθήκη/Περιηγητική Συλλογή.

Εξώφυλλο του ποιητικού έργου «Το Άξιον Εστί» του Οδυσσέα Ελύτη. Ωνάσειος Βιβλιοθήκη/Λογοτεχνική συλλογή βιβλίων 20ού αιώνα.

ρώπης, όπως καταγράφηκαν από τους Ευρωπαίους ταξιδιώτες συγγραφείς από τον 15ο έως τα μέσα του 20ού αιώνα. Επιπλέον, συλλέγονται εκδόσεις που κυκλοφόρησαν μετά από ανασκαφικές εργασίες τις οποίες είχαν αναλάβει ξένες κυρίως αρχαιολογικές σχολές, αλλά και ελληνικές, κατά τον 19ο αιώνα.

3. Όσον αφορά τη Λογοτεχνική Συλλογή, βασίζεται σε εκδόσεις ποίησης και πεζογραφίας (έντυπες ή χειρόγραφες) από τις αρχές του 20ού αιώνα εικονογραφημένες και μη. Ιδιαίτερα οι ποιητικές συλλογές σχηματίζουν ένα μοναδικό σε πληρότητα σώμα.

Φωτογραφία του Καβάφη στο διαμέρισμά του. Ωνάσειος Βιβλιοθήκη/Αρχείο Κωνσταντίνου Καβάφη.

4. Το Αρχείο του Κωνσταντίνου Καβάφη, συγκροτούμενο από 1.798 και πλέον τεκμήρια, περιλαμβάνει χειρόγραφα ποιημάτων του, έντυπες αυτοσχέδιες εκδόσεις, πεζά λογοτεχνικά κείμενα, άρθρα και μελέτες για το έργο του και σημειώσεις του ποιητή.

5. Τέλος, το Ιστορικό Αρχείο αποτελείται από ελληνικά και ξενόγλωσσα τεκμήρια (χειρόγραφα, δακτυλόγραφα και έντυπα), από τις αρχές του 19ου έως τις τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα.

Δημόσια Βιβλιοθήκη Μηλεών

ΟΙ ΜΗΛΙΕΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ έναν από τους πρώτους οικισμούς του Πηλίου και άκμασαν οικονομικά και πολιτιστικά από τα μέσα του 18ου έως τις αρχές του 19ου αιώνα. Χαρακτηριστικό δείγμα αυτής της ακμής ήταν η δημιουργία της Σχολής και της Βιβλιοθήκης των Μηλεών, όραμα των απόδημων Μηλιωτών λογίων Άνθιμου Γαζή, Γρηγορίου Κωνσταντά και Δανιήλ Φιλιππίδη.

Το πρώτο κτίριο της Δημόσιας Βιβλιοθήκης Μηλεών λίγο μετά την ανέγερσή του το 1928.

Την ιδέα για την ίδρυση της Σχολής είχε ο Γ. Κωνσταντάς, ο οποίος, αφού σπούδασε σε διάφορες χώρες της Ευρώπης, στη συνέχεια εργάστηκε ως δάσκαλος στο Βουκουρέστι, στη Βιέννη, την Κωνσταντινούπολη και από το 1794 έως το 1808 στα Αμπελάκια.

Το 1812 ο Κωνσταντάς αποφάσισε να επιστρέψει οριστικά στον γενέθλιο τόπο του και κίνητρο γι' αυτή του την απόφαση ήταν η διαθήκη που συνέταξε το 1810 ο πρώτος του δάσκαλος, ο παπα-Άνθιμος (Παπαχατζής), συνιδρυτής, περί το 1770, μαζί με τον επίσης διδάσκαλο Ζαχαρία («Γολιώτη») του πρώτου σχολείου των Μηλεών. Η διαθήκη του αποθανόντος το 1811 ιεροδιδασκάλου όριζε τον Κωνσταντά διάδοχό του στο σχολείο και κληρονόμο της ακίνητης περιουσίας του.

Ο Κωνσταντάς αποδέχθηκε τη διαθήκη και στις αρχές του καλοκαιριού του 1812 ενημέρωσε για τις προθέσεις του τον εξάδελφό του αρχιμανδρίτη Άνθιμο Γαζή, στη Βιέννη, επισημαίνοντάς του ότι αναχωρεί για τις Μηλιές με σκοπό να διατηρήσει σε λειτουργία το τοπικό σχολείο. Απαντώντας στην επιστολή του, ο Γαζής, αφού τον συγχαίρει για την απόφασή του, τού διαμηνύει ότι «ο Δανιήλ [εννοεί τον Φιλιππίδη] και εγώ και άλλοι ίσως [θα βοηθήσουμε], διά να γίνη ουχί Σχολείον απλούν, αλλά Πανδιδακτήριον». Σύμφωνα με τον καθηγητή Ιστορίας Δημήτρη Παντελοδήμο, η ενεργοποίηση του Γαζή δεν οφειλόταν σε συναισθηματική παρόρμηση εξαιτίας της νοσταλγίας για τον τόπο του, αλλά επρόκειτο για «συνειδητή πράξη που αποσκοπούσε στην αφύπνιση του Γένους με την εφαρμογή σύγχρονων παιδαγωγικών θεωριών, τη διδασκαλία των θετικών επιστημών, την αναβίωση των αρχαίων ελληνικών προτύπων και τη διάδοση των φιλελεύθερων ιδεών».

Πράγματι, ο Γαζής ξεκίνησε τις προσπάθειες συγκέντρωσης χρημάτων από Έλληνες της διασποράς και φιλέλληνες με σκοπό την οικοδόμηση ενός ανώτερου σχολείου, το οποίο μάλιστα θα διέθετε ξεχωριστό χώρο για τη φύλαξη των βιβλίων. Στη βιβλιοθήκη του νέου σχολείου σκόπευε να δωρίσει μέρος της προσωπικής του βιβλιοθήκης, αλλά και εποπτικά αντικείμενα (συσκευές πειραμάτων, όργανα μέτρησης, μεταλλικές σφαίρες γεωγραφίας και αστρονομίας, αβάκια κ.λπ.) που αγόραζε με τα χρήματα των «Μουσαγετών», όπως ονόμαζε τους χορηγούς.

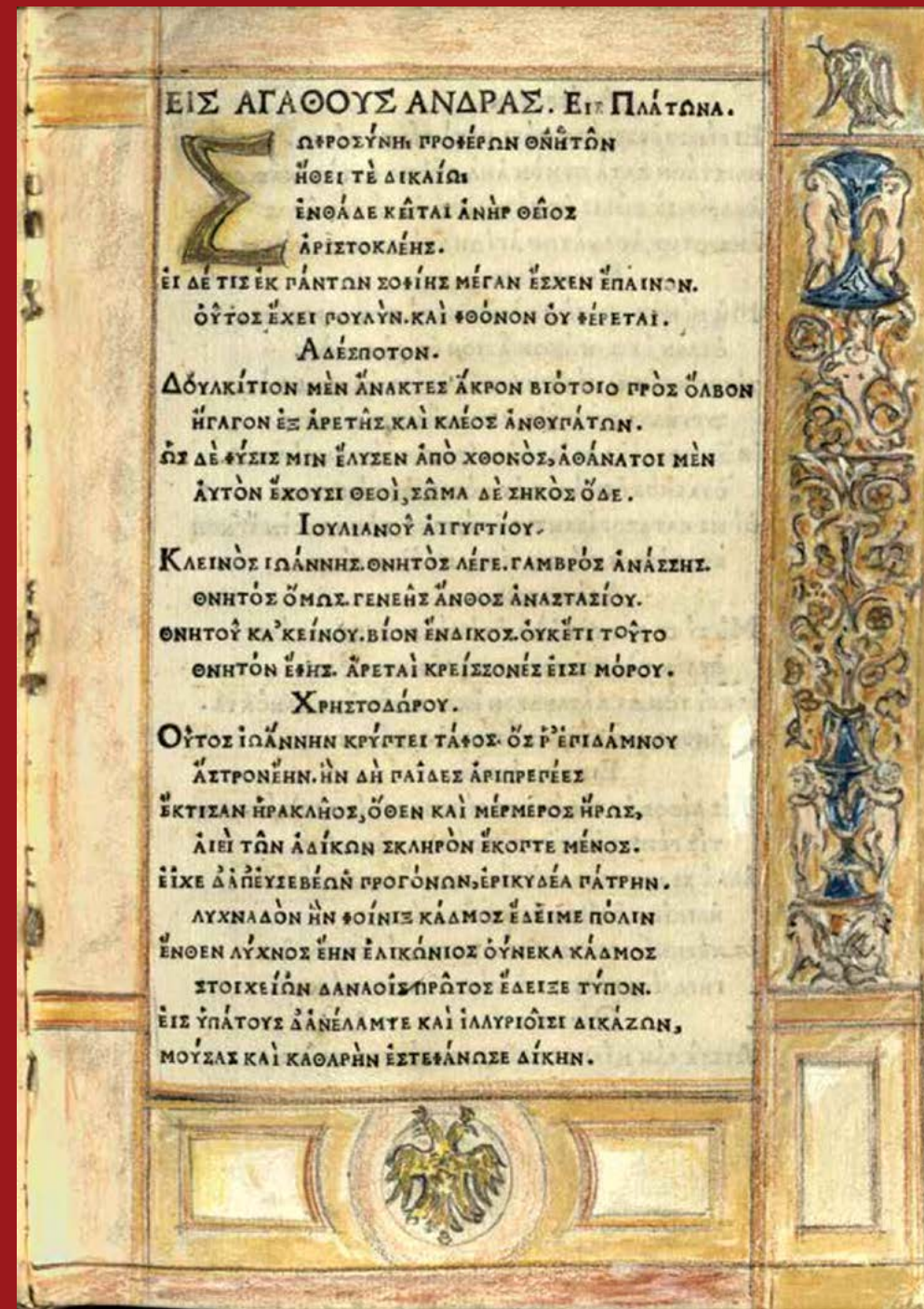

Εσωτερική σελίδα του Α' τόμου της (τρίτομης) έκδοσης «Λεξικόν ελληνικόν προς χρήσιν των περί τους παλαιούς συγγραφείς ενασχολουμένων» του Άνθιμου Γαζή (έκδοσις 1η, επιστασία και διορθώσει Σπυρίδωνος Βλαντή, Βενετία, τύποις Μιχαήλ Γλυκή, 1809–1816).

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ *Ειδήσεις Φιλοβιβλων*

- Μικρογραφίες κωδίκων κατά τον 18ο αι. από τον κ. Αγαμέμωνα Τσελίκα, Προϊστάμενο του Ιστορικού και Παλαιογραφικού Αρχείου και του Εργαστηρίου Συντήρησης Χειρογράφων του ΜΙΕΤ.
- Στάχωση του χειρόγραφου και έντυπου βιβλίου από τον κ. Κωνσταντίνο Χούλη, καθηγητή στο Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής και Προϊστάμενο του Εργαστηρίου Συντήρησης στην Αποστολική Βιβλιοθήκη του Βατικανού (2000–2004).
- Συνεργασία με την εικαστικό καλλιτέχνη Μαρώ Βανδώρου η οποία φιλοτεχνεί εκδόσεις βασισμένες σε θέματα σχετικά με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό.

ΑΠΟ ΤΑ ΑΝΘΗ ΤΟΥ ΚΗΠΟΥ

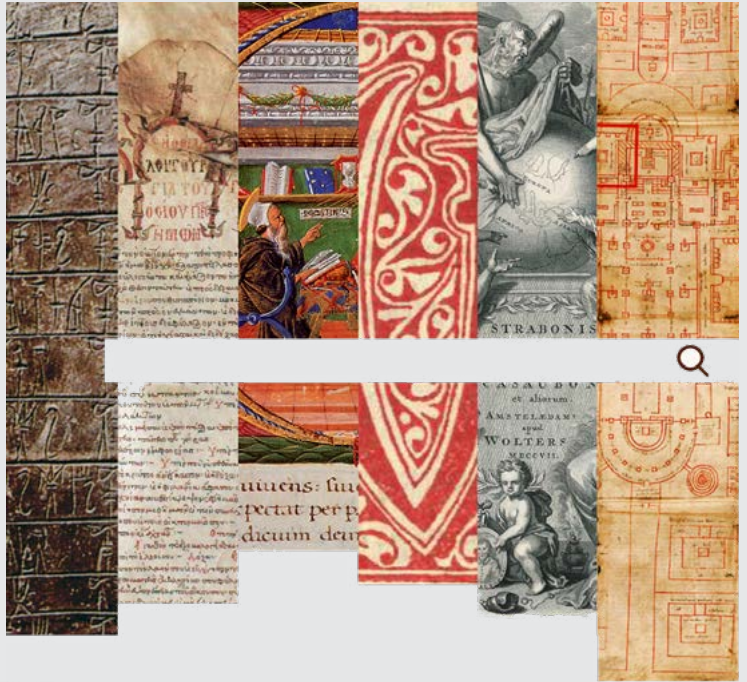
Πλούσια διακοσμημένη σελίδα από την πρώτη έκδοση των «Επιγραμμάτων» του Μάξιμου Πλανούδη (Φλωρεντία 1494), που φυλάσσεται στην Ελληνική Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος Ωνάση.

ΠΕΡΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

www.aboutlibraries.gr

Χρήσιμες διευθύνσεις

Περί Βιβλιοθηκών - [aboutlibraries.gr](http://www.aboutlibraries.gr)

<http://www.aboutlibraries.gr>

Κήπος Φιλοβιβλων

<https://www.aboutlibraries.gr/libraries/kipos.jsp>

Περί Βιβλιοθηκών - Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη Χίου «Κοραής»

https://www.aboutlibraries.gr/libraries/handle/20.500.12777/lib_2582

Περί Βιβλιοθηκών - Ωνάσειος Βιβλιοθήκη

https://www.aboutlibraries.gr/libraries/handle/20.500.12777/lib_3060

Περί Βιβλιοθηκών - Δημόσια Βιβλιοθήκη Μηλεών

https://www.aboutlibraries.gr/libraries/handle/20.500.12777/lib_3111

Επικοινωνήστε μαζί μας

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ &
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ (ΕΚΤ)

Ζεφύρου 56, 17564 Παλαιό Φάληρο

aboutlibraries@ekt.gr | www.ekt.gr

ΚΗΠΟΣ ΦΙΛΟΒΙΒΛΩΝ

Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

Μουρούζη 12, 10674 Αθήνα

libraries@otenet.gr